

REACH-verordening leidt tot behoefte aan externe toetsing

Paulus Wijffels, Assurance, Hans Schoolderman, Advisory en Hugo Vollebregt, Tax

REACH is de nieuwe Europese verordening voor het op de markt brengen van chemische stoffen, preparaten en artikelen. De verordening is met ingang van 1 juni 2007 direct in werking getreden in alle EU-lidstaten. De afkorting REACH staat voor Registratie, Evaluatie en Autorisatie van Chemische stoffen. Het doel van REACH is het verbeteren van de beschikbaarheid van informatie over veilig gebruik van een stof in de totale keten.

1. Inleiding

De aanleiding voor het nieuwe REACH-beleid is dat van veel stoffen die op de markt verkrijgbaar zijn, onvoldoende bekend is wat de gevaren en risico's zijn voor mens en milieu. Door REACH verschuift de verantwoordelijkheid voor het onderzoeken van de overheid naar de producent of importeur die de stof in de EU op de markt brengt. Dit vraagt in betrokken organisaties een omslag in denken over het veilig toepassen van chemische stoffen, van reactief naar pro-actief.

Bedrijven kunnen direct (importeurs en producenten) en/of indirect ('downstream users') met REACH te maken krijgen. De directe impact betekent dat het betreffende bedrijf een of meerdere stoffen moet registreren. De indirecte impact houdt in dat afnemers van stoffen of artikelen in hun normale bedrijfsactiviteiten geraakt worden doordat als gevolg van REACH toeleveranciers besloten hebben geen registratie te doen, stoffen niet geautoriseerd worden of dat toeleveranciers hun productsamenstelling wijzigen. In beide gevallen is het voornaamste risico: belemmering van de handel.

Effect voor gehele downstreamketen

De REACH-verordening raakt niet alleen de chemische sector maar de volledige downstreamketen. REACH betreft namelijk óók stoffen in voorwerpen die vrijkomen in het normale gebruik, bijvoorbeeld geurkaarsen, toiletblokken, inkt uit een pen, bleekmiddel uit een spijkerbroek of inkt uit een cartridge. Ook voor deze stoffen geldt een registratieplicht. Daarnaast geldt er een notificatieplicht vanaf januari 2011 voor zeer zorgwekkende stoffen (substances of very high concern) in voorwerpen die niet vrijkomen in het normale gebruik. Bijvoorbeeld lood in verf, weekmakers in kunststof of brandvertragers in elektronica. Vooral bedrijven buiten de chemische sector zijn onvoldoende op de hoogte van deze REACH-verplichting.

Samenvatting

Dit artikel gaat in op de behoefte aan externe toetsing naar aanleiding van de REACH-verordening. Andere aspecten, zoals gevolgen voor de verwerking in de jaarrekening blijven buiten beschouwing. Aan de orde komen: assurance bij REACH-compliance, de REACH in-controlverklaring vergeleken met SAS 70, en de controle inzake de REACH in-controlverklaring.

Alle stoffen die worden geproduceerd of geïmporteerd in hoeveelheden van meer dan 1 ton per jaar moeten worden geregistreerd. Er geldt een gefaseerde registratieplicht, waarvoor de entiteit die de stof op de markt brengt, moet pre-registreren tussen 1 juni 2008 en 30 november 2008. Indien geen pre-registratie heeft plaatsgevonden, dan is het vanaf 1 december 2008 niet toegestaan de stoffen of artikelen op de markt te brengen tot het moment waarop registratie heeft plaatsgevonden.

Dus alleen wanneer er een pre-registratie heeft plaatsgevonden, is er sprake van een registratieplicht in 2010, 2013 of 2018, afhankelijk van het volume dat geproduceerd en/of geïmporteerd wordt. Registratie gebeurt bij het nieuw opgerichte Europees Agentschap voor chemische stoffen in Helsinki (ECHA). Niet naleven van de REACH-verordening leidt tot een verbod op de handel in de betreffende stof of het artikel.

2. Assurance bij REACH-compliance

Als gevolg van de verordening, waarvan de REACH-compliancekosten voor de Europese industrie geschat worden tussen de € 15 en € 20 miljard, kunnen producenten en importeurs besluiten om bepaalde stoffen niet te registreren en zijn afnemers van stoffen en artikelen op zoek naar een mate van zekerheid omtrent hun 'supply chain'-continuïteit. Daarnaast willen afnemers in verband met de gefaseerde registratieplicht (2010, 2013 of 2018 afhankelijk van de volumes die geproduceerd of geïmporteerd worden) zekerheid hebben dat artikelen

of stoffen die in bijvoorbeeld 2011 afgenomen worden, niet in 2010 geregistreerd hadden moeten zijn. Vanuit de markt is nu geleidelijk de vraag aan het ontstaan of toeleveranciers van stoffen en/of artikelen al klaar zijn voor de verplichtingen die de REACH-verordening met zich mee brengt. Producenten en importeurs dienen derhalve aan te geven op welke wijze zij zich hebben voorbereid op de verplichtingen van REACH waarbij verantwoording hierover door een rapportage die is voorzien van een accountantsverklaring, voor de hand ligt. Op deze wijze kan aan een grote groep afnemers zekerheid worden verstrekt inzake het 'in control' zijn van de organisatie, de supply chain continuïteit gewaarborgd wordt en mogelijke reputatieschade vermeden wordt.

Ondersteuning door de accountant of adviseur kan op verschillende wijzen plaatsvinden, bijvoorbeeld door middel van implementatiesupport, advies op het gebied van verslaggeving en transfer pricing, consortiamanagement, maar ook de volledige uitbesteding van de uiteindelijke registratie. Als de ondernemer zijn zaakjes op orde heeft, is het mogelijk dat de externe accountant zekerheid verstrekt bij REACH-compliance. Voor dergelijke opdrachten past de accountant COS 3000 'Assurance-opdrachten anders dan opdrachten tot controle of beoordeling van historische financiële informatie' toe. De opdracht kan bestaan uit het verstrekken van zowel een redelijke mate van zekerheid als een beperkte mate van zekerheid.

3. REACH in-controlverklaring vergeleken met SAS 70

Voor de opzet van een REACH in-controlverklaring, waarbij COS 3000 als algemene leidraad gebruikt dient te worden, kan aangehaakt worden op hetgeen specifiek is beschreven inzake het gebruik maken van serviceorganisaties. Hiervoor bestaan verschillende standaarden. De bekendste daarvan is wel de Amerikaanse SAS 70-standaard. Daarnaast bestaat er ook de minder diepgaande Britse FRAG 21 standaard. De SAS 70-standaard geeft onder andere richtlijnen inzake de opzet, het bestaan én de werking van de internecontrolemaatregelen zonder gebruik te maken van een vooraf vastgesteld normenkader. Het management stelt zelf de beschrijving op van de controledoelstellingen en de bijbehorende controlemaatregelen.

Het resultaat van een SAS 70-onderzoek wordt gepresenteerd in een formeel rapport dat door de serviceorganisatie wordt gedistribueerd aan haar afnemers. Dit rapport geeft een detailbeschrijving van de controleomgeving, de controledoelstellingen en de controlemaatregelen die zijn geïmplementeerd. Naar analogie van de SAS 70-standaard kan gesteld worden dat ook voor de REACH in-controlverklaring dient te worden uitgegaan van een door het management opgestelde beschrijving, waarin wordt uiteengezet op

welke wijze invulling wordt gegeven aan de interne beheersing inzake REACH. De volgende stap is de controle hiervan door de accountant, waarna een REACH in-controlverklaring kan worden afgegeven voor een specifieke groep van gebruikers in de vorm van een assurancerapport.

4. REACH-compliance

Uit de REACH-verordening blijkt voor welke stoffen, preparaten en artikelen registratie vereist is. Het is met name niet altijd eenvoudig om na te gaan welke chemische stoffen zijn begrepen in aangeleverde preparaten en artikelen die afkomstig zijn van buiten de EU. Binnen de grenzen van de EU dienen bedrijven informatie uit te wisselen, gesteund door wettelijke voorschriften. Buiten de EU gelden deze voorschriften uiteraard niet. Dan zijn de onderlinge verhoudingen in de toeleveringsketen bepalend of en in welke mate informatie beschikbaar komt. Gelet op het belang voor de bedrijfsvoering van het naleven van REACH is de verwachting dat toeleveringsketens onderling afspraken zullen gaan maken die REACH-compliance in de EU mogelijk maken. Een belangrijk instrument daarbij is een externe audit van de betrouwbaarheid van aangeleverde gegevens. De onafhankelijkheid van de partij die de audit uitvoert, is van belang omdat het gaat om vertrouwelijke gegevens zoals de samenstelling van preparaten en artikelen en het volume dat in de EU-markt wordt gebracht.

PricewaterhouseCoopers (PwC) heeft hiervoor een controleprogramma ontwikkeld waarbij wordt nagegaan of de inspanningen van een producent of importeur, ter identificatie en (pre)registratie van de chemische stoffen, toereikend zijn om toekomstige leveringen van deze stoffen te kunnen garanderen. Hiervoor maakt PwC gebruik van controleteams waarin zowel accountants als advisory-collega's met een chemische achtergrond samenwerken.

5. Ten slotte

Hoewel de REACH-verordening ook wel de meest controversiële EU-verordening ooit wordt genoemd, is de eerste evaluatie door het Europees Parlement pas in 2012 gepland (dus na de eerste registratiedeadline van 2010). De wetgeving is nu dus een feit en de ondernemingen binnen de EU zijn nu aan zet. Echter, uit een recent door PwC uitgevoerde REACH-enquête blijkt dat ruim 60% van de geïnterviewde bedrijven nog onbekend is met deze verordening. Onbekend maakt onbemind, maar non-compliance kan de continuïteit van ondernemingen serieus in gevaar brengen. Er is dus werk aan de winkel, met name voor de ondernemer maar ook voor de accountant die de jaarrekening controleert: het niet voldoen aan de REACH-verordening kan namelijk gevolgen hebben voor de jaarrekening en continuïteit van de onderneming.